

Dlaczego reformy są potrzebne?

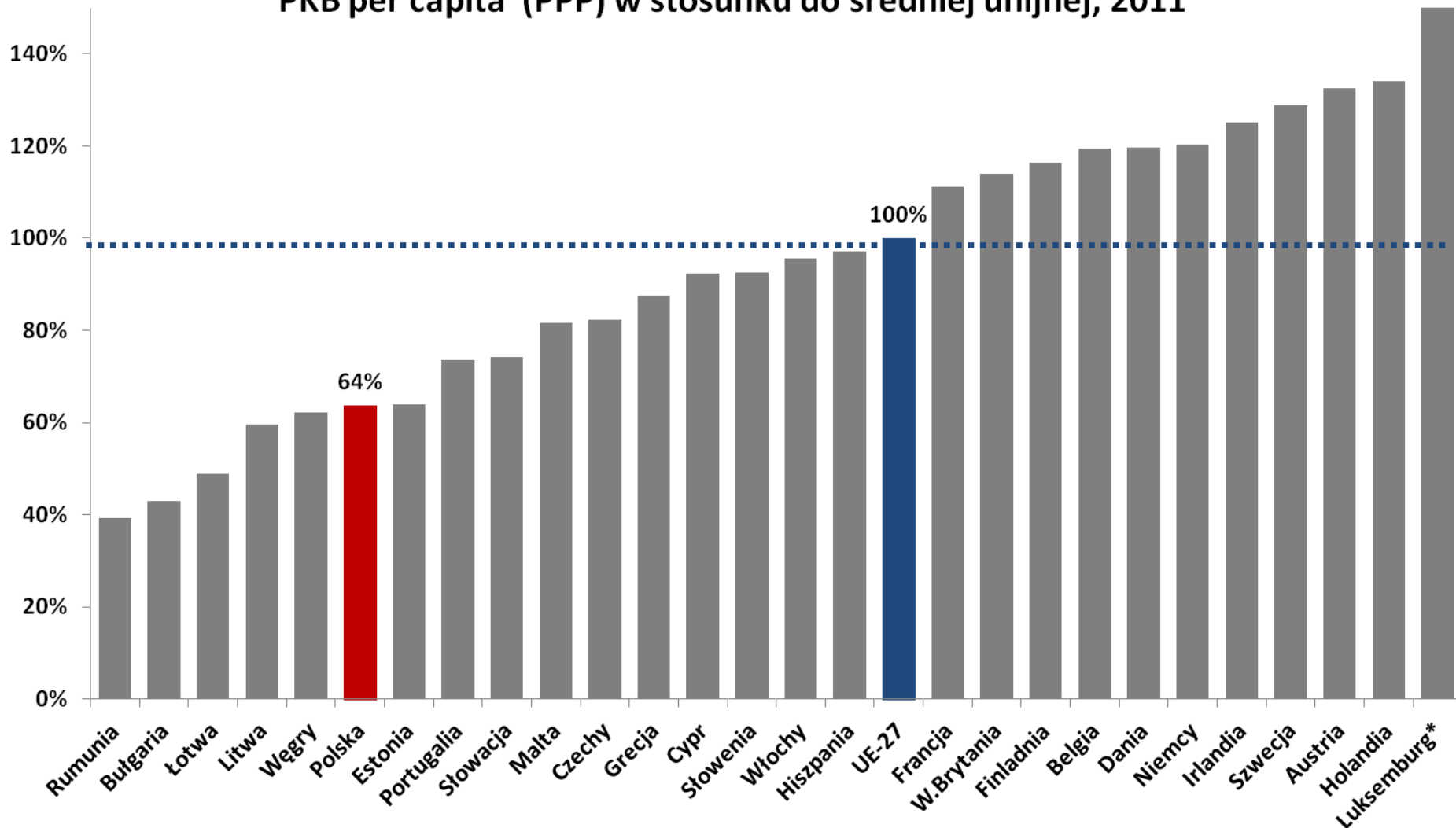
26 III 2012

Aleksander Łaszek

1. Wstęp
2. Demografia i podaż pracy
3. Oszczędności i inwestycje
4. Produktywność
5. Uwarunkowania zewnętrzne
6. Wnioski

1.1. Polska na tle państw UE

PKB per capita (PPP) w stosunku do średniej unijnej, 2011

*Luksemburg z PKB per capita wynoszącym 269% średniej UE jest poza skalą; Źródło: IMF

Wzrost gospodarczy może wynikać ze **wzrostu**:

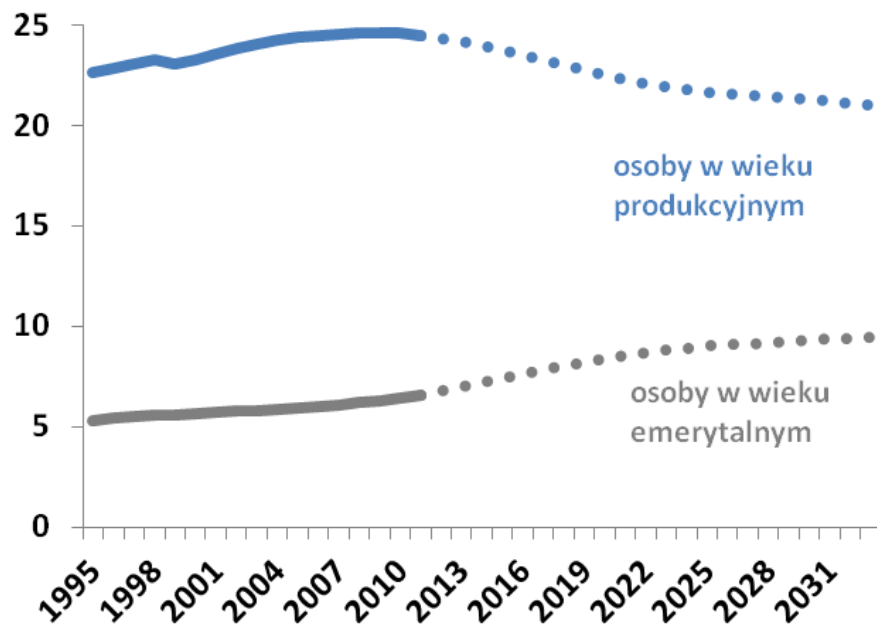
- **nakładów pracy** – więcej pracujących osób/dłuższy czas pracy
- **nakładów kapitału** – wyższe inwestycje i więcej maszyn wykorzystywanych w procesie produkcji
- **produktywności** – rosnąca wydajność wykorzystania pracy i maszyn

Trendy obserwowane we wszystkich trzech obszarach w przypadku Polski są negatywne.

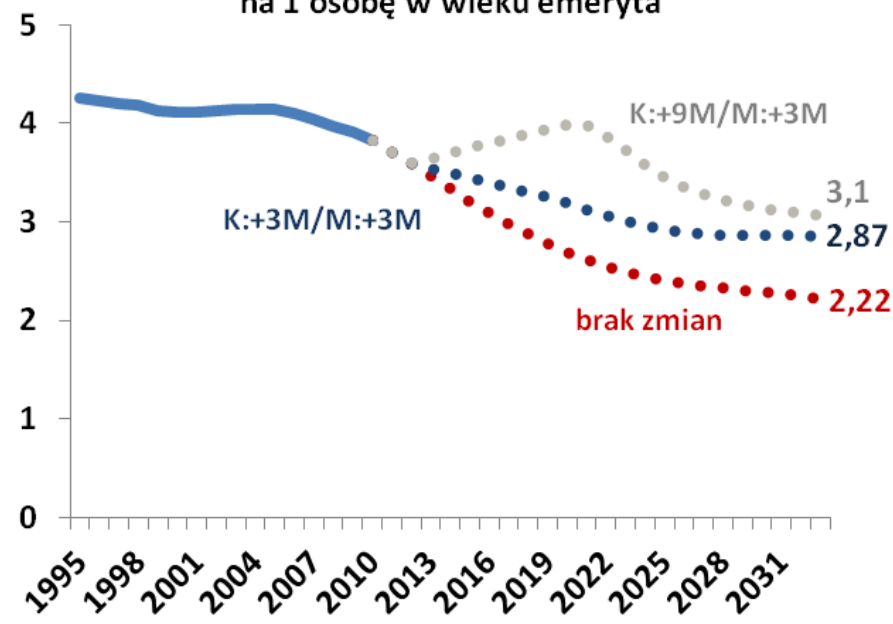
Znacznie głębszym pytaniem jest, co wpływa na wzrost podaży pracy, kapitału i przede wszystkim zmiany produktywności.

2.1. Demografia i podaż pracy

Liczba osób w wieku produkcyjnym i emerytalnym przy brak zmian (mln)

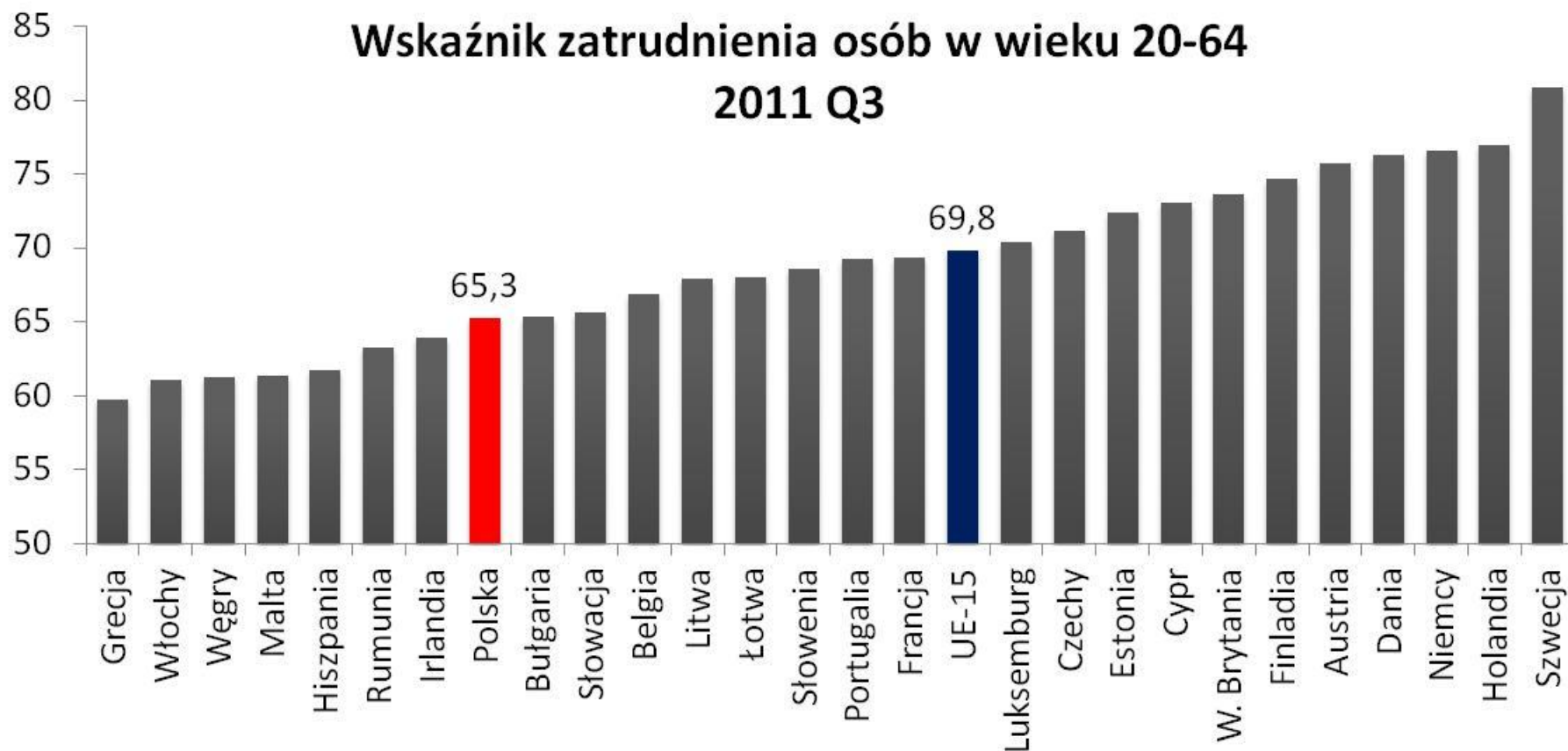
Liczba osób w wieku produkcyjnym przypadających na 1 osobę w wieku emeryta

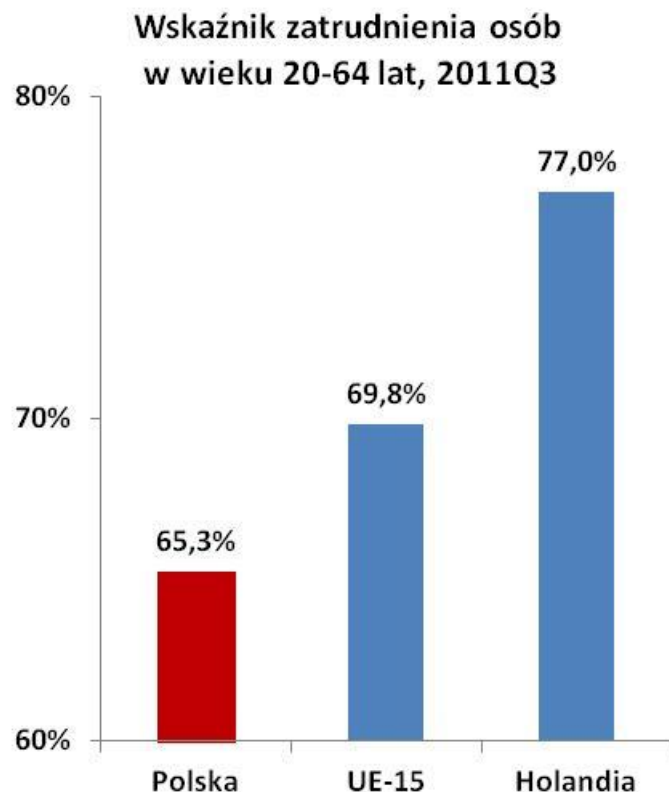
Warianty podnoszenia wieku emerytalnego:

- Kobiety 3 miesiące/rok, mężczyźni 3 miesiące/rok
- Kobiety 9 miesięcy/rok, mężczyźni 3 miesiące/rok
- brak zmian

**Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64
2011 Q3**

2.2b. Zatrudnienie

Wskaźnik zatrudnienia w Polsce jest o 4,5 pp. niższy niż w UE-15, z tego:

2,6 pp. to niższe zatrudnienie osób w wieku 55-64

1,1 pp. to niższe zatrudnienie osób w wieku 20-24

Różnica w stosunku do Holandii wynosi 11,8 pp., z tego:

4,1 pp. to niższe zatrudnienie osób w wieku 55-64

3,3 pp. to niższe zatrudnienie osób w wieku 20-24

2,4 pp. to niższe zatrudnienie kobiet w wieku 25-54

1,9 pp. to niższe zatrudnienie mężczyzn w wieku 25-54

Na temat zatrudnienia w Holandii:

ANALIZA FOR 14/2011: Reformujący Holender, czyli jak wydatki na renty zmniejszyć o połowę, na zasiłki dla bezrobotnych – prawie czterokrotnie i pracować o trzy lata dłużej? M. Guzikowski

2.3. Przyczyny niskiego zatrudnienia

Po stronie popytu:

- Wysoki klin podatkowy
- System edukacji niedostosowany do potrzeb pracodawców
- Wysoka prawna ochrona pracowników przed zwolnieniem (os. starsze szczególnie)
- Niski zakres wolności gospodarczej
- Wysoka płaca minimalna (os. młodsze szczególnie)

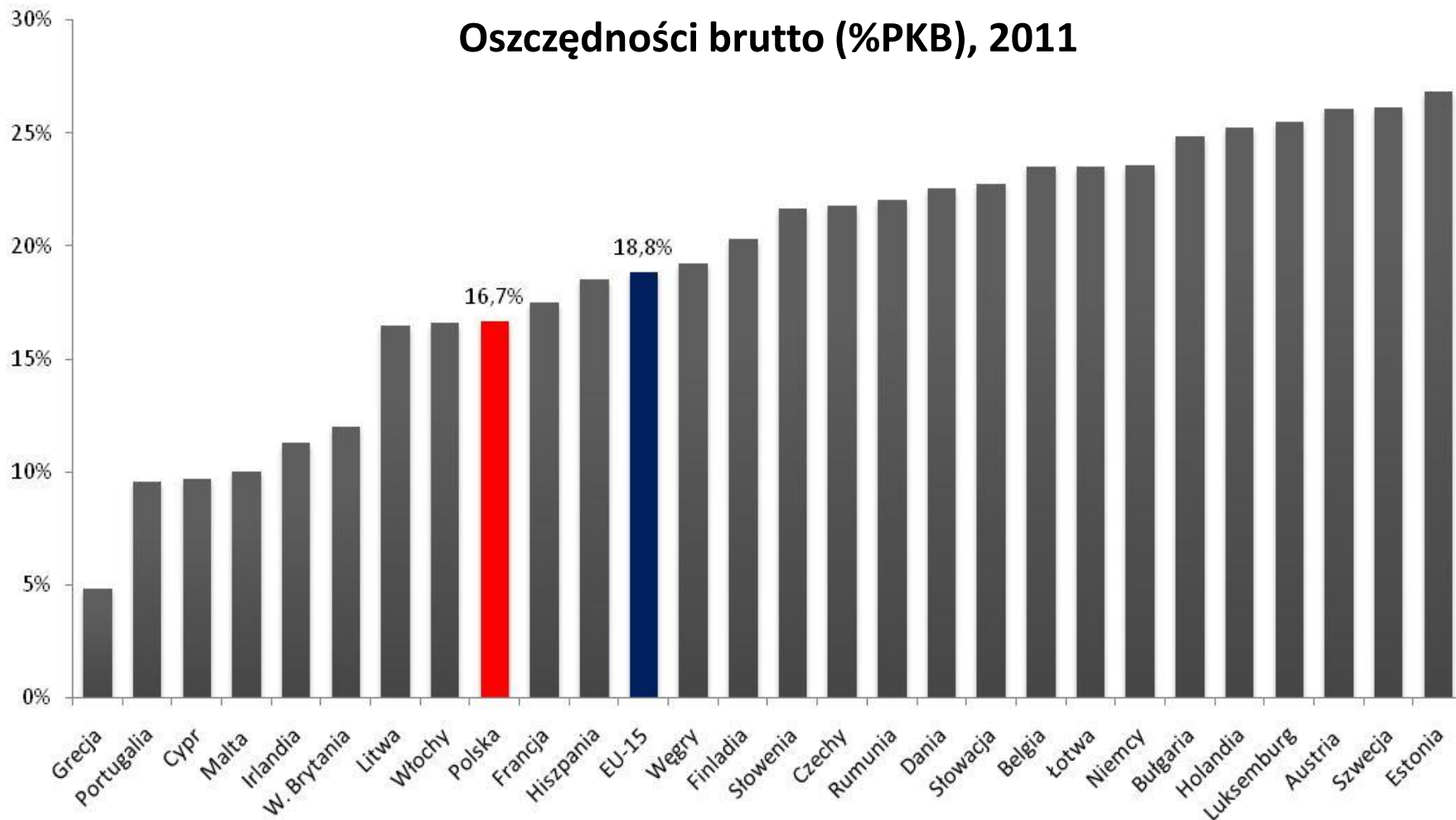
Po stronie podaży:

- Wysoki klin podatkowy
- Liczne możliwości wczesnego odchodzenia z rynku pracy w przeszłości -> ograniczone od 2009, ale nadal przywileje np. górnicy, służby mundurowe (os. starsze)
- Niski wiek emerytalny (os. starsze)

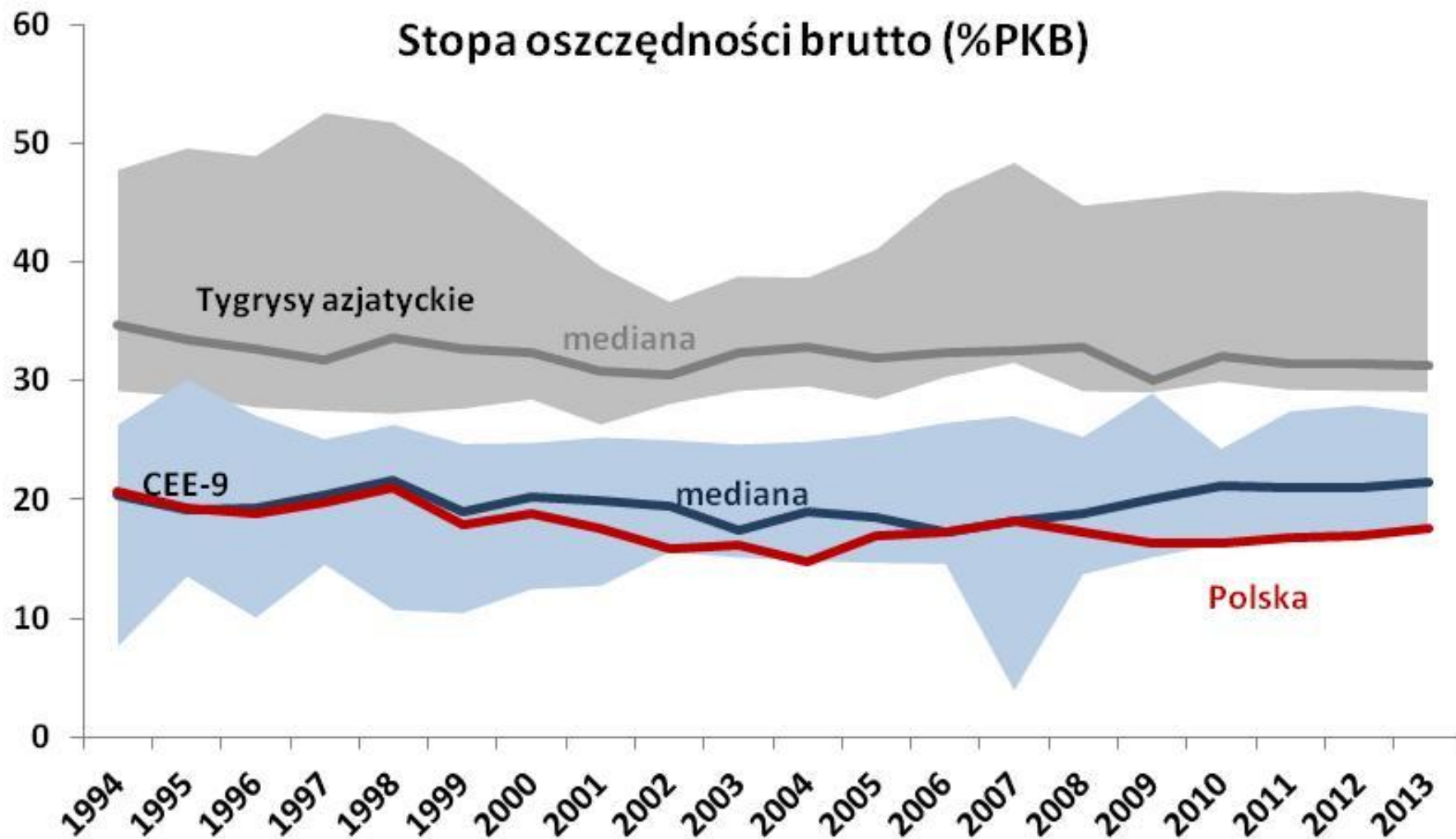
Można szacować, że wzrost zatrudnienia w Polsce do poziomu UE-15 oznaczałby wzrost PKB o ok. 5%. Natomiast wzrost do poziomu zatrudnienia Holandii, oznaczałby wzrost PKB o ok. 12%.

3.1. Oszczędności i inwestycje

Oszczędności brutto (%PKB), 2011

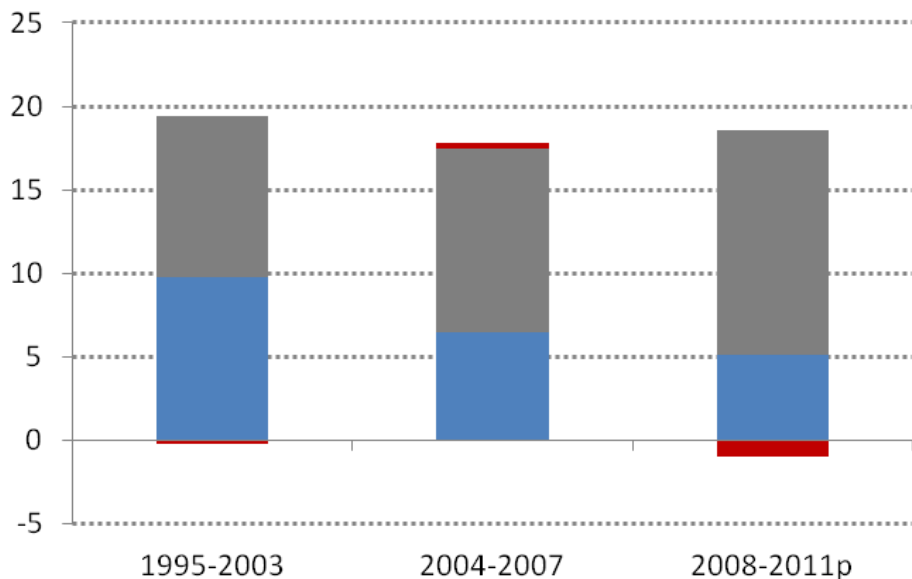

3.2. Oszczędności i inwestycje

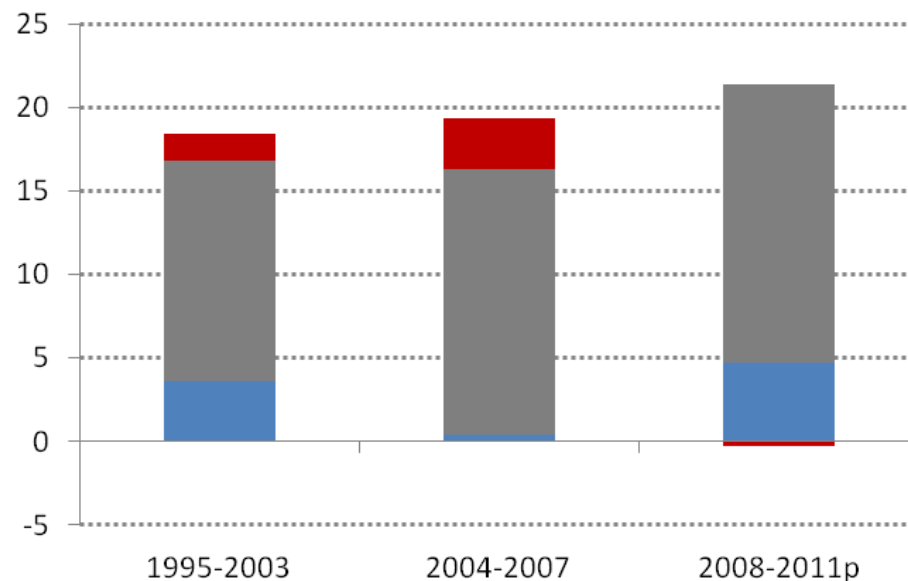
3.3. Źródła niskiej stopy oszczędności

Polska

- Gospodarstwa domowe i instytucje niekomercyjne
- Przedsiębiorstwa
- Instytucje rządowe i samorządowe

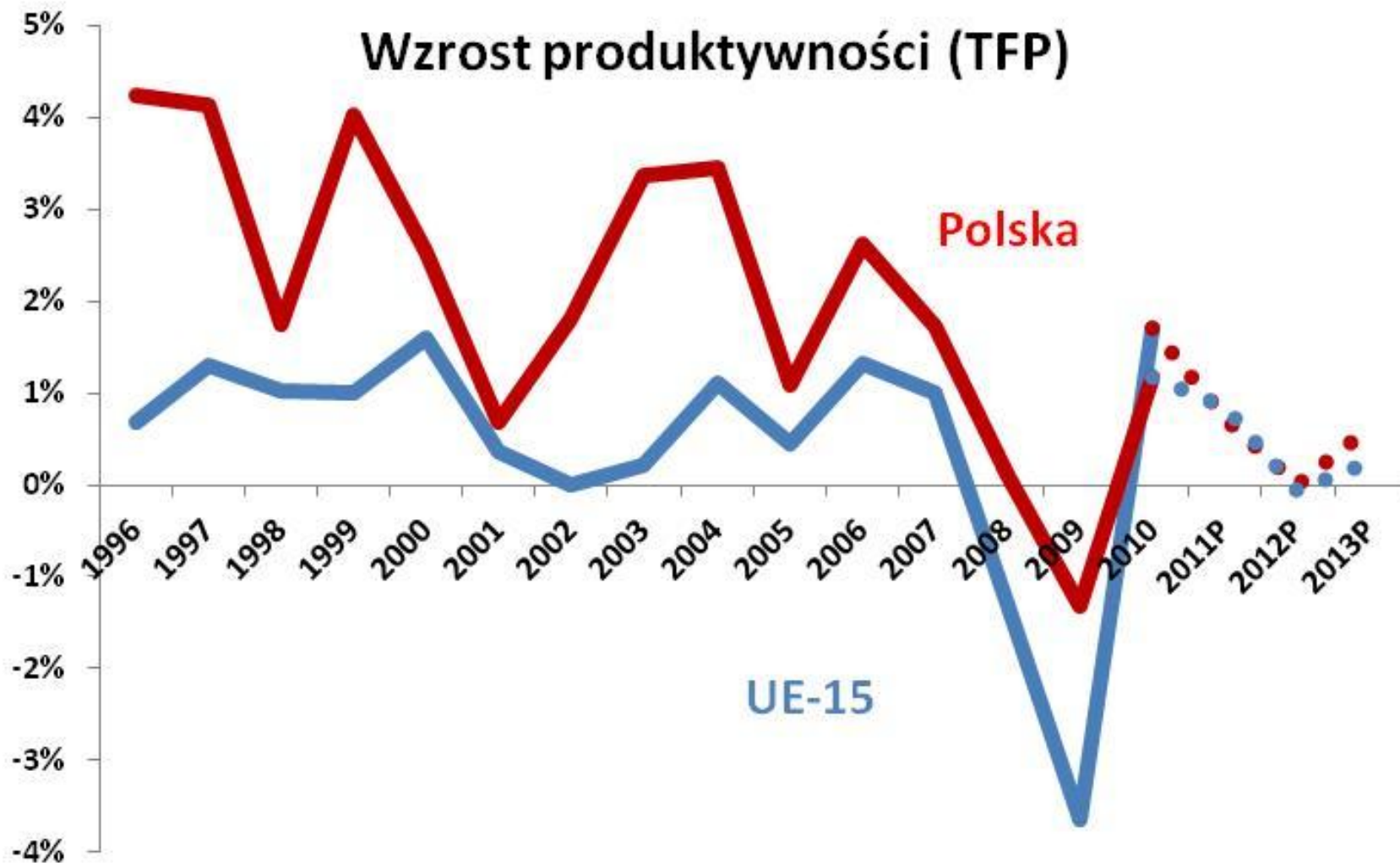
UE-9*

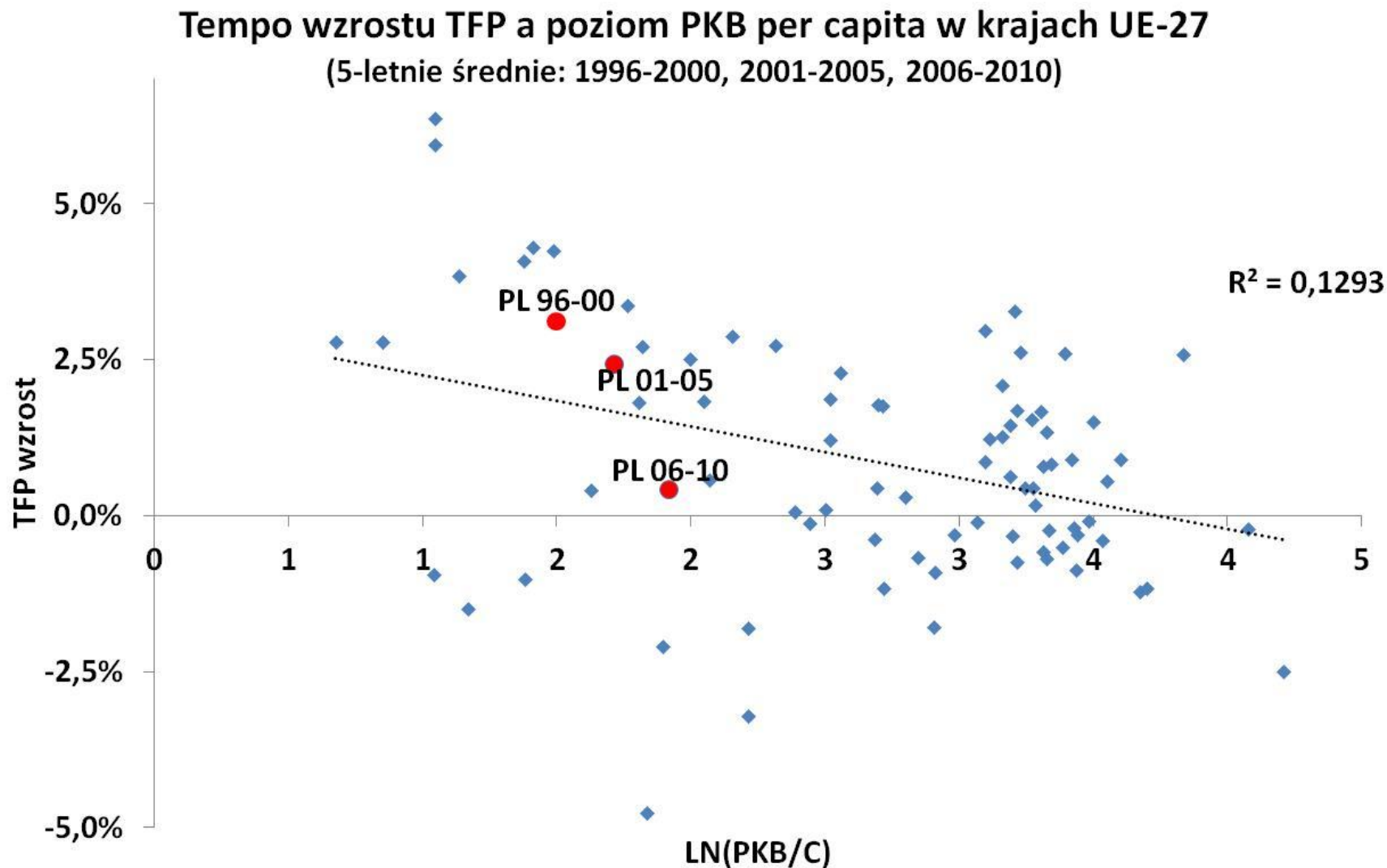
- Gospodarstwa domowe i instytucje niekomercyjne
- Przedsiębiorstwa
- Instytucje rządowe i samorządowe

*UE-9: Bułgaria, Czechy, Litwa, Łotwa, Estonia, Rumunia, Słowenia, Słowacja, Węgry

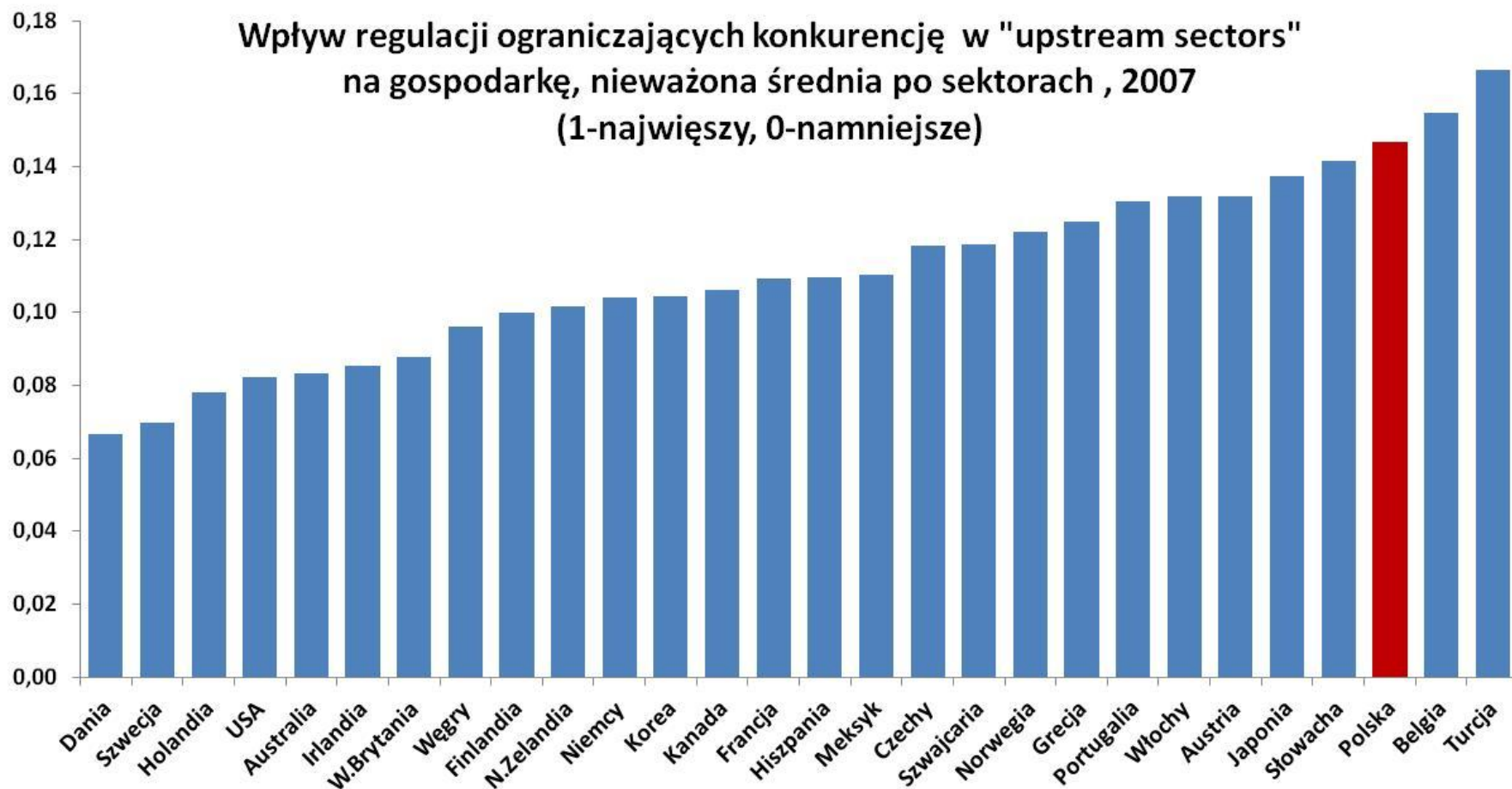
4.1. Produktywność

4.2. Poziom PKB a wzrost TFP

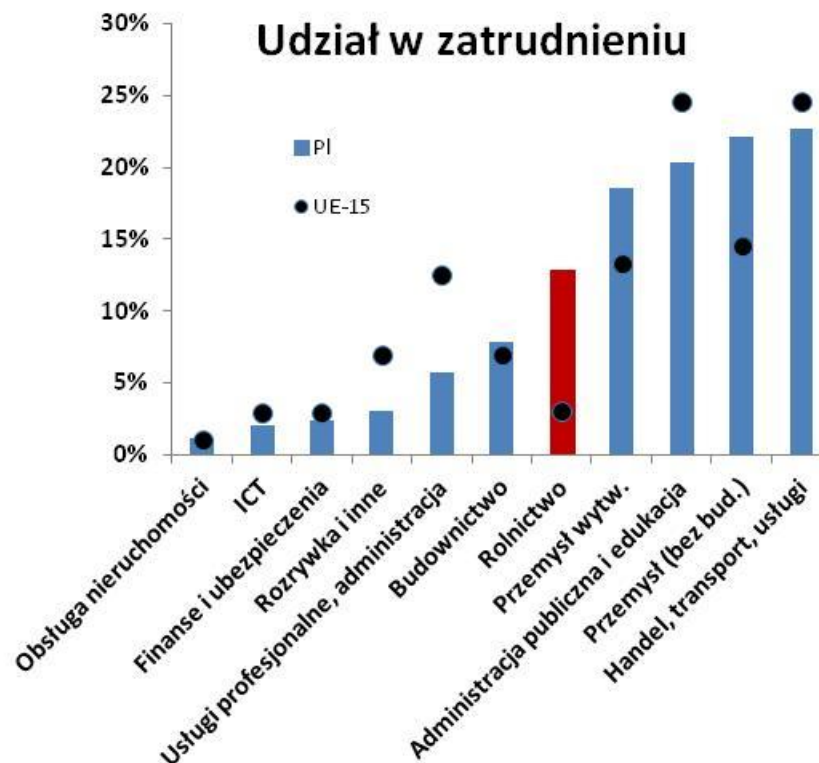
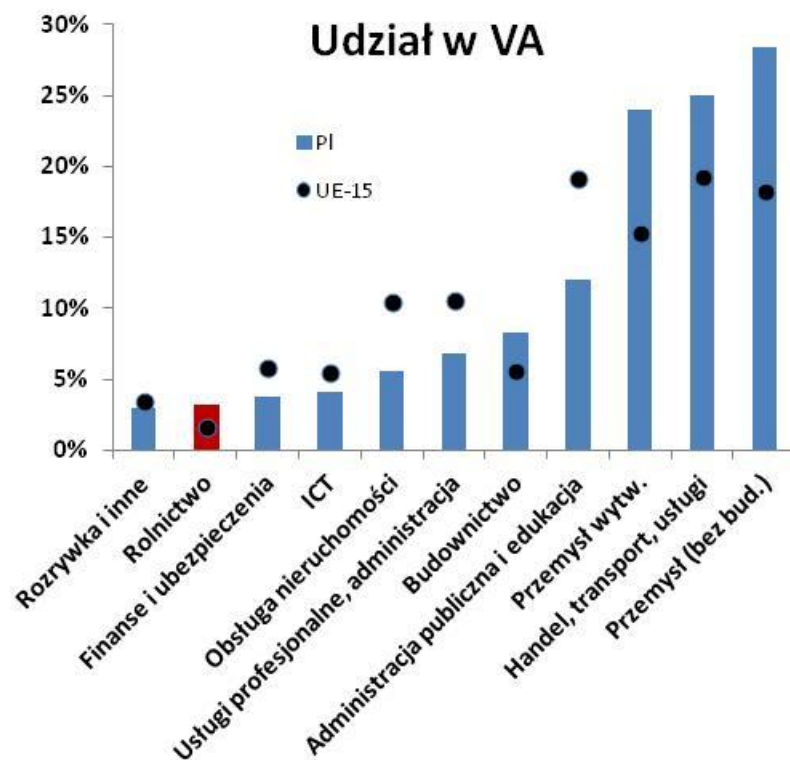

4.3. Szkodliwe regulacje

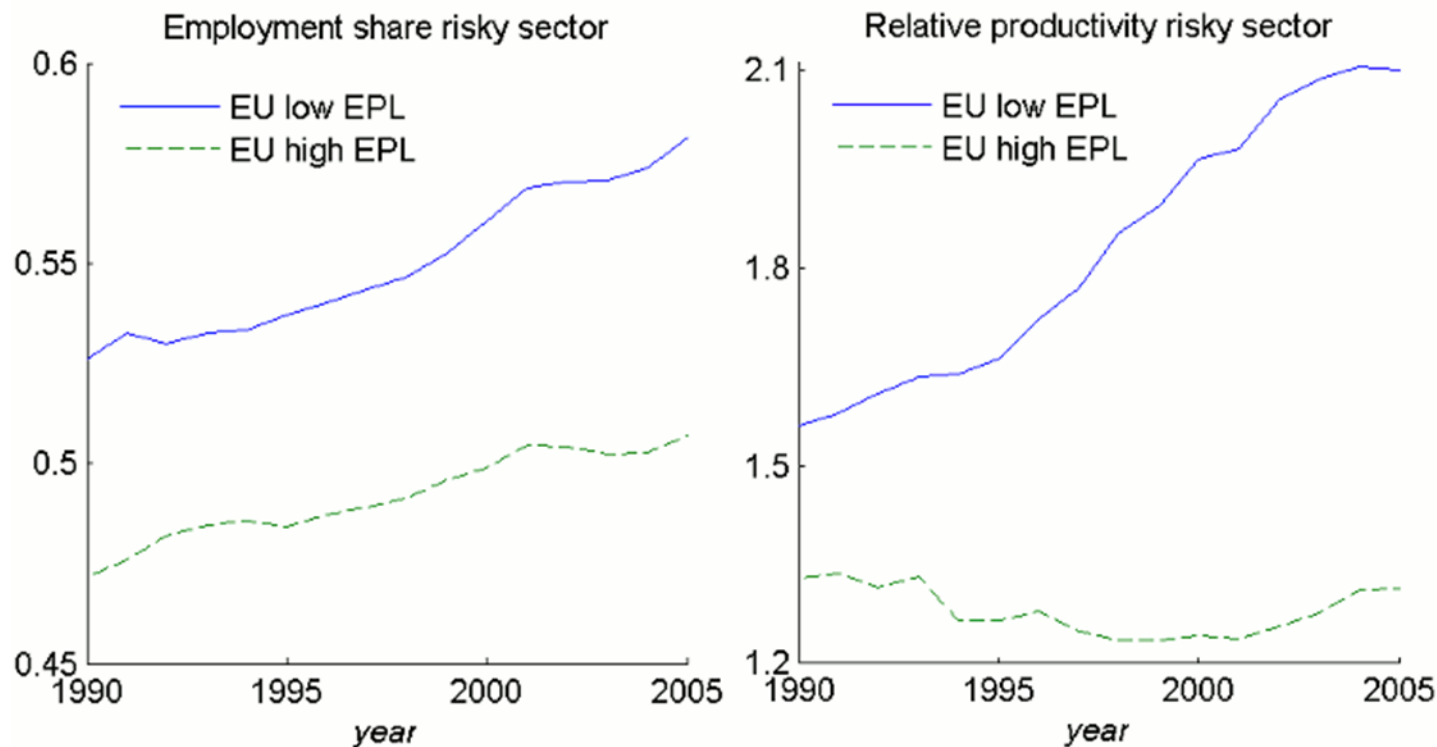
„Upstream sectors”: wolne zawody (prawnicy, architekci, inżynierowie, księgowi), energetyka, telekomunikacja, transport, handel. Zmniejszenie obciążeń regulacyjnych w Polsce z obecnego poziomu do poziomu liderów, może podnieść TFP o ok. 9% w ciągu 5 lat.

4.4. Realokacja zasobów

Udział rolnictwa w wartości dodanej wynosi ok. 3% , a w zatrudnieniu ok. 13%. Przy zachowaniu obecnej różnicy w produktywności, przejście 160 tys. osób z rolnictwa (ok. 1% zatrudnionych ogółem) do innych działów gospodarki przekłada się na wzrost PKB o 0,9%.

4.5. Dygresja – ochrona zatrudnienia a innowacyjność

„ (...) For a given firm, adopting a technology with risky outcomes is attractive because the benefits can be scaled up if the outcome is good, while firms can fire workers or exit if things go poorly. Essentially, the ability to close a production unit is a real option that bounds the downward risk. (...)”

5.1 Uwarunkowania zewnętrzne

Do pozostałych państw UE trafia 80% polskiego eksportu; stamtąd pochodzi też ponad 80% bezpośrednich inwestycji zagranicznych ulokowanych w Polsce. W nadchodzących latach państwa te wciąż odczuwające długookresowe skutki kryzysu finansowego oraz doświadczające starzenia się społeczeństw będą najpewniej rozwijać się wolniej niż w minionych latach.

Diagnoza

Demografia/podaż pracy:

- do 2022 roku liczba osób w wieku produkcyjnym spadnie o ponad 2 mln, przy wzroście liczby emerytów o prawie 2 mln

Oszczędności/inwestycje:

- Niska stopa oszczędności narodowych brutto

Produktywność:

- Malejące tempo wzrostu produktywności

•Oddziaływujące wielokanałowo:

Propozycja

- Podniesienie wieku emerytalnego
- Eliminacja przywilejów emerytalnych
- Lepsze adresowanie świadczeń socjalnych

- Reforma finansów publicznych
- Obniżenie kosztów inwestycji

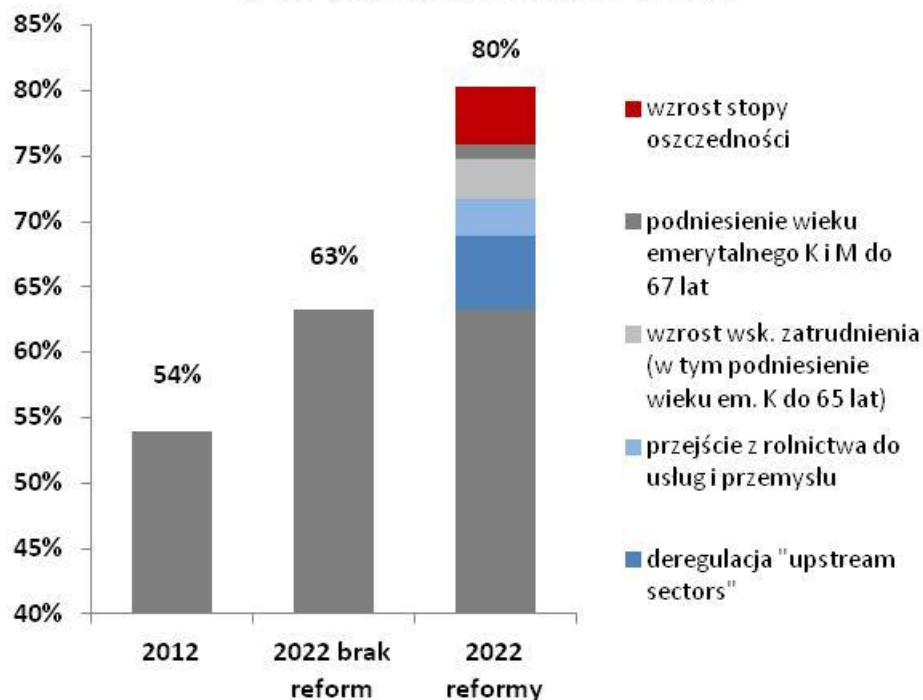
- Deregulacja „upstream sector”
- Ograniczenie subsydiów do KRUS

- Obniżenie opodatkowania pracy i kapitału kosztem konsumpcji
- Poprawa stanu infrastruktury
- Rozwój rynku mieszkań na wynajem

6.2. Ilustracja skali możliwych korzyści

PKB per capita Polski 2012 i 2022

(PKB per capita Niemiec =100%)

Możliwy maksymalny wpływ poszczególnych reform na zmniejszenie dystansu do Niemiec do 2022 roku (w punktach procentowych):

5,5 pp. – deregulacja „upstream sectors”; liberalizacja do poziomu liderów w OECD i szybszy wzrost przez 5 lat

4 pp. wzrost stopy oszczędności o 3,6 pp., co w warunkach 2012 oznacza wzrost z 16,7% PKB do 20,3% PKB

3 pp. wzrost aktywności zawodowej osób w wieku 20-64 l. do poziomu 73 zamiast 68 prognozowanych przez KE; obejmuje także podniesienie wieku em. kobiet do 65.

3 pp. – przejście 800 tys. osób pracujących w rolnictwie (z obecnych 2 mln) do usług i przemysłu; pominięto kwestie kapitałochłonności miejsc pracy poza rolnictwem

1,5 pp. – podniesienie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn z 65 do 67 lat.

Razem 17 pp. (maksymalny wpływ)

Dziękuję za uwagę

Brutto:	1500 zł
Kosz dla pracodawcy:	1792 zł
Składka emerytalna:	293 zł
Rentowa:	120 zł
Chorobowa:	37 zł
Składka wypadkowa:	10 zł
Fundusz pracy:	37 zł
FGSP:	1,5 zł
NFZ:	116 zł
PIT:	66 zł
Netto:	1112 zł

Jak opodatkować kawę?

- Ile kawy w kawie?
- Czy towar czy usługa?

Kawa – 23 proc. VAT

Latte i mrożona – 8 proc. VAT

Kawa na wynos – 5 proc. VAT

- Renta ekonomiczna 7% - 15% (M. Kleiner, A. Krueger, *Analyzing the extent and influence of occupational licensing on the labor market*, NBER Working Papers 14979, 2009)
- Większa liczba śmiertelnych porażeń prądem w stanach o bardziej restrykcyjnej regulacji dostępu do zawodu elektryka (S. Carrol, R. Gaston, *Occupational Restrictions and the Quality of - Service Received: Some Evidence*, Southern Economic Journal 1981, nr 4, s. 959 i n.)
- Mniejsza innowacyjność gospodarki

